

Г. Ф. Королюк

ТЯЖКА ДОЛЯ ІМІГРАНТІВ З УКРАЇНИ ЯК СЮЖЕТНА КАНВА РОМАНУ І. РОЗДОБУДЬКО «Я ЗНАЮ, ЩО ТИ ЗНАЄШ, ЩО Я ЗНАЮ»

Анотація. Статтю присвячено літературознавчому аналізу роману І. Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю». У результаті проведеної роботи встановлено, що твір малодосліджений, наразі не виявлено жодної системної науково-методологічної розвідки. З'ясовано, що роман Ірен Роздобудько презентує сучасну прозу на перетині елітарної та егалітарної літератури. Таку творчість філологи називають «мідл-література», яка покликана відповідати на актуальні запити й виклики сучасності та водночас стимулювати читача до серйозних роздумів. У роботі означено жанрово-стильові прикмети твору. За усіма художніми параметрами роман, написаний у стилі екзистенціалізму, належить до авангардної масової літератури. Визначено в романі такі елементи змістової організації твору, як тема, ідея, жанр, проблематика; розкрито особливості зображення сюжетної канви тексту через художні прийоми ретроспекції, внутрішнього мовлення, «одкровення». У статті окреслено ідейно-моральні засади героїв, які намагаються прилаштуватися в чужому іншомовному середовищі і водночас прагнуть до внутрішньої свободи, що призводить до дисгармонії, драматичних емоційно-психологічних станів. Виявлено, що емоційні відчуття персонажів зображено за допомогою метафоризації. Визначено, що індивідуально-авторська мовотворчість І. Роздобудько ґрунтується саме на метафорі. Такий прийом має вплив на творення як образів пейзажу, так і образів-персонажів. Метафоризація природи здійснюється за допомогою таких образів-символів, як небо, вогонь, сонце, дощ. Метафоризація образів-персонажів сприяє більш точному, виразному зображенню поведінкової моделі героїв. У тексті роману знаходимо як метафоричні мовні звороти, штампи, що є загальновідомими, активно вживаними мовцями, так і метафоричні неологізми. У романі виявлено метафоризовані параметри живих і неживих предметів, метафоризовані власні назви. Метафора як тропейстичний засіб збагачує зміст роману, робить його імпресивним, зрозумілим, емоційно насиченим.

Ключові слова: Ірен Роздобудько, мідл-література, роман у новелах, іммігранти, метафора.

Постановка проблеми. Явище міграції в українському суспільстві набуває дедалі більшого розвитку насамперед через соціальні катаклізми, які вже упродовж десятиліть не полишають Україну: анексія російськими фашистами спочатку Криму, далі війна на Донбасі, а з 24 лютого 2022 р. воєнні дії на всій території нашої держави. Тож ця проблема знаходить широкий відгомін і в новітній українській літературі. Тема пошуку кращої долі за межами рідної землі

постає у творах багатьох сучасних українських письменників. Варто назвати С. Жадана, Н. Сняданко, А. Чапая, М. Левицьку, В. Махна. У цих письменників знаходимо вражаючі історії про життя українців у чужих краях, про пошуки себе, примусову працю, етнічні стереотипи тощо.

Ірен Роздобудько в романі «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» зуміла правдиво передати ту тяжку долю нещасних українських заробітчан, найчастіше жінок, які, не маючи гідної роботи на батьківщині, а отже, змоги утримувати матеріально свою родину (в Україні з певного часу

ця відповідальність покладена чомусь на плечі жінки), змушені залишати домівки, виїжджати до Європи чи Америки, там тяжко працювати, поневірятися, принижуватися, існувати в нелюдських умовах, аби забезпечити нормальне життя своїх рідних: дати гідну освіту дітям, допомогти батькам. Не всі герої твору мріють про повернення на рідну землю. Зневірившись у тому, що колись настануть позитивні зміни в державі, втомившись від очікування кращих економічних перспектив, українці, особливо молоде покоління, виїжджають, щоб реалізуватися за кордоном і вже більше ніколи не повертатися на Батьківщину. Самотні, озлоблені, нещасні, вони шукають будь-яку, навіть найчорнішу роботу, заспокоюючи себе тим, що це тимчасово, треба трохи потерпіти, а далі життя зміниться, прийде омріяне щастя. Таких сотні, тисячі, мільйони. Виїжджає майбутнє України.

Твори І. Роздобудько, переможниці творчого конкурсу «Коронація слова» (2005 р.), належать до найпопулярніших в Україні. Розкриваючи секрети успіху мисткині, сучасні літературознавці акцентують, зокрема, на таких ознаках творчої манери письменниці, як широкий тематичний та жанровий діапазон, філософічність, оригінальна метафора, своєрідність письма, важлива проблематика сьогодення. Саме це підкреслювала критикиня Н. Герасименко: «її творчість можна назвати психологічним читвом, призначеним для широкого загалу читачів завдяки динамічності сюжетів та цікавості для всіх поколінь проблематиці» [1].

Професорка І. Кропивко, дослідниця прози Ірен Роздобудько, зазначала про ідейну спрямованість та зрозумілість художніх прийомів авторки роману, що роблять зміст тексту досить доступним і яскравим [2].

Останні дослідження та публікації. Окремі фрагменти роману «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» І. Роздобудько досліджено в працях Ю. Соколовської [3, 4, 5], Н. Герасименко [1], Я. Голобородько [6, 7], О. Романенко [8], Ж. Куяви [9], Н. Галушки [10], І. Кропивко [2], М. Криштопи [11].

Окреслення нерозв'язаних проблем. Наразі в сучасній літературознавчій науці зазначений твір системно та фундаментально не осмислений, хоча знаходимо деякі літературознавчі розвідки: «Ірен Роздобудько “Я знаю, що ти знаєш, що я знаю”. Іммігранти» Я. Дубинської

та «Екзистенційні мотиви кохання в романі “Я знаю, що ти знаєш, що я знаю” Ірен Роздобудько» М. Горбатої. Критикиня Ж. Куява, авторка статті «Кожному — по заслугі в романі Ірен Роздобудько “Я знаю, що ти знаєш, що я знаю”», репрезентує історію першодруку та художнього оздоблення, ілюстрування тексту роману: «Роман у новелах Ірен Роздобудько побачив світ у видавництві «Нора-Друк», у серії «День Європи». Окрім цікавих, непересічних історій, що не залишать байдужими ні юних дівчат, ні «підстаркуватих» чоловіків, він приємно дивує несподіваною формою викладу. А ще ця книжка гарно оформлена. Над обкладинкою, що на ній — старий німецький будинок, працював чоловік Ірен Роздобудько, бард Ігор Жук, а кожна історія оздоблена складними графічними ілюстраціями самої авторки» [9].

Мета статті полягає в систематизації зафіксованих літературознавчих розвідок, проблемно-тематичному осмисленні твору, аналізі жанрово-стильових особливостей, дослідженні елементів змістової організації твору, виокремленні ролі метафори в тексті.

Реалізація зазначеної мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) провести літературознавчий аналіз роману І. Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» у контексті сучасного прозописьма;
- 2) з'ясувати художні особливості твору, які є визначальними у формуванні індивідуально-авторського стилю письменниці;
- 3) виділити метафору як важливий художньо-естетичний фактор змісту роману.

Основний матеріал дослідження. Роман І. Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю», на думку деяких літературних критиків, належить до масової літератури. О. Романенко, філологиня, авторка багатьох публікацій щодо мідл-літератури, зауважує, що одним із важливих прийомів у цьому літературному жанрі є прийом епатування, зокрема скандальний заголовок. Дослідниця називає заголовок «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» своєрідною шифрограмою, яку «читач не зможе осягнути, не прочитавши твору» [8, с. 68].

Візія науковиці Н. Герасименко полягає в тому, що для з'ясування жанрово-стильових прикмет твору варто визначити його літературний напрям як авангардну масову літературу [1].

Одноставними є думки критиків стосовно жанрової парадигми: роман у новелах, що складається з одинадцяти історій людей, які мешкають в одному будинку. У кожному розділі розповідається нова життєва історія, описуються причини переїзду до Німеччини, а також сподівання на приємні зміни, гіркі розчарування від того, що мрії навряд чи здійсняться.

У розкритті сюжету авторка послуговується такими художніми прийомами, як ретроспекція (у романі є два ліричні сюжети, що пов'язані з подіями часів Другої світової війни), внутрішнє мовлення, «одкровення».

Тема твору: драматична розповідь про іммігрантів з України, які змушені поневірятися чужими світами, як «відірване листя, що летить за вітром»; усвідомлення гіркої ціни, яку треба заплатити за втрату Батьківщини. Основна думка роману полягає в тому, що абсолютно щасливою людиною може бути тільки на своїй землі.

Проблематика твору досить багатогранна: імміграція українців до Німеччини в пошуках кращої долі, родинні колізії та драми, історія і сучасність, батьки і діти, любов і зрада, людська відчуженість і самотність, болісне вrostання в іншомовне та іншокультурне середовище, успіх і невдача, переоцінка цінностей, егоїзм, альтруїзм тощо.

На думку дослідниці Ю. Соколовської, змалювання внутрішнього світу героїв стає визначальною ознакою творчості І. Роздобудько. Її герої живуть у нетипових для себе обставинах. Вони глибоко нещасні, самотні, відірвані від свого коріння, «блукають світом, шукають свого місця під сонцем і ніде не можуть осісти». Порівняння з відірваним листком підсилює драматичну напругу тексту: «... так, як це робить листок, який жене вітер, — то прибивається до скла автомобіля чи потяга, то падає на землю, то знову здіймається у вихорі і мчить, мчить, прилипає до стін, вітрин, чобіт, капелюхів і парасольок» [3].

Дисгармонія між бажаним і дійсним, між сподіваннями і реальністю призводить до відчуття самотності, незахищеності в цьому нерідному, чужому, здається, навіть ворожому зовнішньому світі, породжує в героїв відчай, безнадію, розпуку. У романі читаємо: «Вони приязно посміхаються своїм новим господарям і з надією заглядають їм в очі в очікуванні на приязнь чужої землі. Вони пристосовуються. Вони звикають. Часом, комусь з них випадає удача. Часом — прозріння і повернення.

Часом — нова любов. А іноді й смерть» [12]. А фрау Шульце, власниця будинку, який орендує іммігранти з України, про своїх постояльців відгукується так: «Невдахи, котрі старанно вдають із себе успішних і щасливих людей». Герої лише прикидаються щасливими, а насправді закинуті долею в далекі світи, незахищені, покинуті, намагаються якось вижити. І в цій боротьбі за виживання будь-які методи, навіть аморальні, абсурдні, підходять.

Тетяна, стоячи колись на пошарпаній підлозі шкільної сцени, під жакливей акомпанемент учителя музики, уявляла себе Марлен Дітріх. Вона тепер живе в Німеччині, теж естрадна артистка, співає в невеличкому ресторані, «на ній сірий костюм-трійка, повно прихильників, а софіти красиво підкреслюють у темряві її високі, як у Марлен Дітріх, вилиці, вона вже не відчувала такого гострого і такого справжнього щастя, як тоді» [12].

Роман Іванович, який на батьківщині був шанованою людиною, займався наукою, «носив модне і зручне зимове пальто, та й загалом одягався пристойно, охайно голився», тепер працює на автомийці (рідним каже, що обіймає посаду професора), щоб порятуватися від самотності, завів собі молоду коханку.

Його донька Марина, «створена бути дружиною мільонера», натомість «стала людиною світу» (повією), тому що саме так могла забезпечити собі більш-менш безбідне життя (батьки навіть радіють, що донька багато заробляє): «Шановні батьки! Ви завжди вчили мене говорити правду, чесно працювати, не покладаючи рук, допомагати ближньому і робити добро. Гадаю, я виправдала всі ваші сподівання і тепер, як ви того бажали, стала людиною світу...» [12].

Оксана, яка завжди жила не для себе, а для своїх рідних, щоб якось матеріально підтримати їх у майбутньому, не знаходить іншого виходу, як покинути дітей і податися в чужі світи в пошуках закордонних заробітків: «Вона гризтиме сухарі і питиме лише воду, вона працюватиме, як віл, але шелест валюти в руках буде для неї найкращою симфонією». Життя Оксани було суцільним терпінням: «Такі жінки існують тільки в постколоніальних країнах і на Сході. У роботі вони можуть абсолютно все і діють вправно і вперто, мов роботи, у яких є лише одна мета: заробити і відіслати додому гроші. Вони готові перегортати гній, збирати полуниці з ранку до ночі під палючим сонцем, доглядати невиліковних хворих,

мити, чистити і драїти тисячі підлог. І терпіти, терпіти, терпіти. Їх ніхто не жаліє. Їх просто використовують» [12]. Важка праця Оксани не знаходить підтримки й розуміння власних дітей, лише осуд, зневагу і байдужість має Оксана від них. Замість щастя знайшла на чужині вічний спокій.

Відчуття персонажів, передані письменницею, різноманітні: розчарування через невинувдані надії; біль душі, названий у творі «ліхтариком» через втрату зв'язків із рідними; сподівання на кращі зміни в майбутньому; смиренність, покірність, віра в краще, душевний неспокій.

Одним із найпотужніших образотворчих засобів у романі Ірен Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» є метафора. Метафорика Ірен Роздобудько вже була предметом уваги в статті Ю. Соколовської, де авторка стверджує, що «метафори виконують певну текстоорганізуючу та гармонізуючу функцію, суть якої полягає в забезпеченні текстової цілісності, його експресивної насиченості, й відіграють принципово важливу роль на всіх рівнях індивідуального стилю Ірен Роздобудько — функціональному, емотивному, композиційному та сюжетотворчому» [5].

Саме цей художній троп є найважливішим і невід'ємним компонентом інтерпретації та усвідомлення світогляду письменниці, є вагомим чинником індивідуальної мовотворчості авторки, продуктивним репрезентантом її вербальної картини світу. У зазначеному романі метафоризація природи посідає досить помітне місце. Природа для Ірен Роздобудько — жива мисляча істота, а звідси й весь обшир забарвлених образно-метафоричних асоціацій [5].

До найпоширеніших образів-символів, які використовує Ірен Роздобудько у своїй прозовій творчості, належать небо, вогонь, сонце, дощ.

Оригінальним є трактування образу дощу в романі — одного з провідних образів у текстах Ірен Роздобудько. Загалом дощ у місті — це досить поширений художній образ, який традиційно приховує складний, утаємничений зміст. Природа, людська свідомість співіснують досить гармонійно, передаючи настрій та емоції героїв. У цьому контексті зображений дощ, який заспокоює, утихомирює, знімає напругу, «луску з серця»: «Дощ креслив на вікнах водяні візерунки, за склом пливли охайні, ніби намальовані, лани»; «Віра поглядала у велике вікно турецької

кав'ярні (чомусь у цьому передмісті було багато турків і вони варили найсмачнішу каву), по якому стікали тонкі ниточки весняного дощу, і відчувала, що з її серця спадає луска» [12].

Художньо-експресивне навантаження несе слово «небо». Згідно з давніми віруваннями з небом ототожнювалася корова, яка вважалася небожителем і називалася «небесна корова». Метафора «вим'я небес» у романі відображає саме таке значення: «У ту ж сльоту, сирість, у снігову кашу, під важке вим'я небес, що провисало над самою головою, а зрештою — в свою самотність під самотнім ліхтарем» [12].

Семантика слова «небо» в міфокультурі багатьох народів традиційно пов'язана з поняттями «життя», «гармонія». Але в контексті роману метафора «вим'я небес» поряд із тавтологією «самотність під самотнім ліхтарем» швидше є вираженням внутрішньої дисгармонії, протиріччя, конфлікту із самим собою, адже небо тут — це Божественна воля, яку, на жаль, змінити неможливо.

Вогнепоклонництво є невід'ємною частиною, характерною оригінальною ознакою українського етнічного світу. У прозовому дискурсі Ірен Роздобудько проблема втілення вогню і сонця набуває особливого забарвлення. Метафоричні конструкції сонця як персоніфікованого образу займають гідне місце в романі «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю». Небесне світило є відображенням малої ймовірності очікуваного, втрати ілюзій щодо позитивних змін у майбутньому: «Кінець березня був схожий на початок січня — пронизливий вітер, сльота, обважнілі сирі хмари, що низько провисали над містом без жодної обнадійливої шпарини, у яку могло б зазирнути сонце, під ногами хлюпотіло сіре брудне місиво» [12]. Сонце є і символом позитивних емоцій — теплих, приємних, несподіваних: «З-за хмар пробилось сонце, опромінивши червоні дахи, що, мов гриби у лісі, ховались у кронах готових до розквіту дерев». Сонце як неймовірна енергія, що може мати руйнівну силу: «Учорашня паморозь лежала на чорній землі і перших травинках, мов срібна марля. За півгодини її злиже сонце». Вогонь як джерело енергії, пристрасної сили, злиття: «Він виводить її з будинку, проводить повз стійку бару, за якою сидять Регіна, Петра, Марго та інші дівчата, повз Хулію, що награв на гітарі «Бессаме мучо!», прочиняє двері і яскраве світло, мов океанська довга хвиля,

вривається в задушливу залу, він хапає її за руку, міцно стискає, щоб не загубилась, і вони пірнають у вогні під спів Селін Діон...». Ці образи «виступають у ролі певних ментальних кодів, які акумулюють історичний досвід народу, забезпечуючи його збереження та передавання наступним поколінням» [5], а також «своїм концептуальним змістом відбивають різноманітні сторони буття, особливості бачення дійсності, образного осмислення картини світу» [5].

Метафора допомагає яскравіше передати різні відтінки емоційного стану героя: *захоплення*: «Хвиля ейфорії поволі наростала в грудях»; *страх*: «Серце підстрибнуло до горла, тіло пронизала гаряча блискавка, ноги ослабли. Укотре це відбувається — а звикнути неможливо! Ніяк не може взяти себе в руки»; *гнів*: «Він знову згадав його, і розплавлений свинець полився в горло, наповнив шлунок і гострою хвилиною спустився донизу»; *приховане незадоволення*: «На його обличчі несподівано замаячила підступна блаженна посмішка. Добре, що він це вчасно зауважив і низько схилився над тарілкою, намагаючись приборкати цей блаженний вираз, майже ткнувся носом у залишки біфштексу і затих, перетравлюючи думку про те, що життя може дати новий поворот»; *горе*: «Неприємна ще й тому, що в її трагічності він несподівано відчув крихітний укол радості і свободи»; *здивування*: «Про це він дізнався вже потім, коли під його ногами розверзлася, розтріскалася спалена пустеля»; *захоплення*: «Побачив не одразу — очі довго звикали до напівтемряви затишного номера, кров заливала мозок, у вухах гуло»; *відчай*: «Відчув, як розтріскується і розвалюється на шматки ніжна порцеляна — ноги, руки, голова — все з гуркотом розкотилось по кутках — не зібрати. Як і власного життя».

Варто зауважити, що значна частина метафор у тексті роману присвячена опису величини. До того ж параметри можуть стосуватися як живих істот, так і неживих предметів. Головне те, що ці засоби мають експресивно передати враження від невеликого розміру. Наприклад: «І він спостерігав, як вона висунула дві ніжки в чорних панчохах-сіточках з авто, потім випурхнула, демонструючи решту — тіло метелика в обрамленні ореолу невидимих крил»; «Марина мовчки кивнула і всілася, дивуючись тому, що в цьому застійному акваріумі, на який була схожа ця місцина, водяться ось такі золоті рибки»; «А тут — лютя!»

І сором'язливий погляд — у підлогу: тихе болітце з бісиками. А бісики неодмінно мають бути»; «Срібна дівчинка! Ніби зіткана з місячного світла. Йому навіть здалося, що у неї світяться пальці. І кінчики маленьких вушок. І кожна волосинка віддунує тьмяним сріблом».

У тексті роману знаходимо як метафоричні мовні звороти, штампи, що є загальновідомими, активно вживаними мовцями, так і метафоричні неологізми. Підставою для створення індивідуально-авторських метафор часто стають знання, пов'язані із загальною культурою людини: «Сильва відчинила двері з... цигаркою в зубах, з розсипаним по плечах скуйовдженим волоссям смоляного кольору і з книжкою під пахвою, в нічній сорочці, поверх якої була накинута яскрава циганська хустка — ну, точно Сильва! Марина аж задихнулася від несподіванки!» (автор звертається до знань читача про відому оперету І. Кальмана «Сильва»); «І він зрозумів, що йому це підходить, що йому подобається бути неандертальцем. Зрештою, всі ускладнення і умовності вигадали люди. Усі ці реверанси марлезонського балету» (балет в 16 актах, поставлений королем Франції Людовіком XIII); «І сувора служителька Гіменей несподівано дає парочці ключі від «червоного кутка»: «Йдіть, діточки, вам треба побути наодинці!» (Гіменей — у давньогрецькій міфології — бог шлюбу).

Власні назви в метафоричному вживанні допомагають авторці передати зовнішні враження від подорожей: «З тією різницею, що Чехія надихала, а Німеччина пригнічує»; «Берлін дихнув в обличчя вологим вітром, в якому вже відчувалася весна»; «Макс не любив Берлін. Він здався йому помпезним, порожнім і надто хрестоматійним».

Найбільшу питому вагу в художньому тексті І. Роздубудько становлять метафоричні штампи: «Уся атмосфера була просякнута духом свободи. Але не тієї, про яку вона співала в патріотичних піснях»; «Тетяна ходила у юрмі, мов п'яна, вражена, приголомшена атмосферою загальної непідробної радості»; «Якоїсь миті погляд ведучого зустрівся із здивованим і зніченим Тетяниним обличчям — і він махнув їй рукою, промовивши кілька незрозумілих фраз, жестом запрошуючи взяти участь у імпрізованому концерті»; «Перші ж акорди винесли Тетяну на гребінь шаленого успіху».

Важливим складником ідіостилю Ірен Роздобудько в досліджуваній книжці є прийом, який полягає в створенні нових, авторських метафор. Елементом мовної гри є перифраз: «Але не в того, портрет якого стояв у матері на столі, — поважного пана у фракці, а в якогось «іншого» — з «дикої країни», «чужинця», котрий «купив бабусю за шматок хліба». І тим самим позбавив нас «чистої аристократичної крові»; «Максим оселився тут останнім. Пустила його з чистої цікавості: саме такої людини не вистачало в моєму «пасьянсі». З першого ж погляду було зрозуміло, що хлопець непростий. Таким складно змиритися зі світом, не підкоривши його»; «Мій ковчег дав тріщину після того, як ми відправили труну з нещасною Оксаною на батьківщину»; «Ну, і Віталік — четвертий в цій різнобарвній компанії — вірний паж, красень-мачо в завжди розстібнутих до пупа сорочках, з поведінкою юного захисника природи, яка так не пасувала до його викличної, даної батьком-ліванцем, зовнішності».

Висновки. У романі Ірен Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» порушено важливу й своєчасну проблему українського заробітчанства. У творі глибоко відображено внутрішній світ персонажів, весь трагізм становища вимушених іммігрантів. Метафора в ідіостилистичі І. Роздобудько виконує важливі функції, зокрема емоційно-експресивну, оцінну, увиразнювальну, описову, пізнавальну. Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо вивчення змістових і формальних лінгвістичних характеристик роману письменниці.

Список використаних джерел

- Герасименко Н. Особливості творчої манери Ірен Роздобудько. *Слово і час*. 2005. № 11. С. 36–39.
- Кропивко І. В. Художньо-архітектонічні особливості повісті І. Роздобудько «Все, що я хотіла сьогодні...». *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 3 (238). Ч. 2. С. 62–171.
- Соколовська Ю. С. Творчість Ірен Роздобудько в контексті української масової літератури : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Івано-Франківськ, 2017. 196 с.
- Соколовська Ю. С. Особливості гостросюжетної прози Ірен Роздобудько. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки*. 2015. Вип. 8. С. 214–221.
- Соколовська Ю. С. Функціонування метафоричних конструкцій у прозі Ірен Роздобудько. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6. № 3. С. 95–99.
- Голобородько Я. Українська fashion-література. Тексти і цінності Ірен Роздобудько. *Слово і час*. 2010. № 12. С. 36–39.
- Голобородько Я. Художнє IQ Ірен Роздобудько. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 6. С. 5–8.
- Романенко О. В. Семіосфера української масової літератури. Текст. Читач. Епоха. Київ : Якубець А. В., 2014. 364 с.
- Куява Ж. Кожному — по заслугі в романі Ірен Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю». URL: <https://artvertep.com/print?cont=17110> (дата звернення: 25.02.2024).
- Галушка Н. В. Мелодрама «Зів'ялі квіти викидають» Ірен Роздобудько в контексті масової літератури. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. 2013. Вип. 5. С. 117–122.
- Криштопа М. Ірен Роздобудько: «Щастя — це все те, що є у тобі». *Слово Просвіти*. 2005. № 3. С. 15.
- Роздобудько І. Я знаю, що ти знаєш, що я знаю. Київ : Нора-Друк, 2011. 240 с.

References

- Herasymenko, N. (2005). Osoblyvosti tvorchoi manery Iren Rozdobudko [Peculiarities of Irene Rozdobudko's creative style]. *Slovo i chas – Word and time*, 11, 36–39 [in Ukrainian].
- Kropyvko, I. V. (2012). Khudozhno-arkhitektonichni osoblyvosti povisti I. Rozdobudko "Vse, shcho ya khotila sohodni..." [Artistic and architectural features of I. Rozdobudko's story "Everything I wanted today..."]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*, 3 (238), 2, 62–171 [in Ukrainian].
- Sokolovska, Yu. S. (2017). Tvorchist Iren Rozdobudko v konteksti ukrainskoi masovoi literatury [Creativity of Irene Rozdobudko in the context of Ukrainian mass literature]. *Candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Sokolovska, Yu. S. (2015). Osoblyvosti hostrosiuzhetnoi prozy Iren Rozdobudko [Peculiarities of dramatic prose by Irene Rozdobudko]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Filolohichni nauky – Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Philological sciences*, 8, 214–221 [in Ukrainian].
- Sokolovska, Yu. S. (2014). Funktsionuvannia metaforychnykh konstruksii u prozi Iren Rozdobudko [Functioning of metaphorical constructions in Irene Rozdobudko's prose] *Filolohichni traktaty – Philological treatises*, 6, 3, 95–99 [in Ukrainian].
- Holoborodko, Ya. (2010). Ukrainska fashion-literatura. Teksty i tsinnosti Iren Rozdobudko [Ukrainian fashion literature. Texts and values of Irene Rozdobudko]. *Slovo i chas – Word and time*, 12, 36–39 [in Ukrainian].

7. Holoborodko, Ya. (2011). Khudozhnie IQ Iren Rozdobudko [Artistic IQ of Irene Rozdobudko]. *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli — Ukrainian literature in secondary schools*, 6, 5–8 [in Ukrainian].
8. Romanenko, O. V. (2014). *Semiosfera ukrain-skoj masovoi literatury. Tekst. Chytach. Epokha [Semiosphere of Ukrainian mass literature. Text. Reader. Epoch]*. Kyiv : Yakubets A. V. [in Ukrainian].
9. Kuiava, Zh. Kozhnomu — po zasluzi v romani Iren Rozdobudko “Ya znaiu, shcho ty znaiesh, shcho ya znaiu” [Everyone — according to their merits in Irene Rozdobudko’s novel “I know that you know that I know»]. Retrieved from <https://artvertep.com/print?cont=17110> [in Ukrainian].
10. Halushka, N. V. (2013). Melodrama “Ziviali kvity vykydaiut” Iren Rozdobudko v konteksti masovoi literatury [The melodrama “Withered flowers are thrown away” by Irene Rozdobudko in the context of mass literature]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya: Filolohichni nauky — Bulletin of Cherkasy University. Series: Philological sciences*, 5, 117–122 [in Ukrainian].
11. Kryshtopa, M. (2005). Iren Rozdobudko: “Shchastia — tse vse te, shcho ye u tobi” [Irene Rozdobudko: “Happiness is all that you have”]. *Slovo Prosvity — The Word of Enlightenment*, 3, 15 [in Ukrainian].
12. Rozdobudko, I. (2011). *Ya znaiu, shcho ty znaiesh, shcho ya znaiu [I know that you know that I know]*. Kyiv : Nora-Druk [in Ukrainian].

H. F. Koroliuk

THE DIFFICULT FATE OF IMMIGRANTS FROM UKRAINE AS THE PLOT CANVAS OF THE NOVEL BY I. ROZDOBUDKO “I KNOW THAT YOU KNOW THAT I KNOW”

Abstract. *The article is devoted to the literary analysis of I. Rozdobudko’s novel “I know that you know that I know”. As a result of the work carried out, it was noticed that the work is poorly researched in the literature, so far no systematic scientific and methodological study has been found. It was found that the novel by Irene Rozdobudko presents modern prose, which is located at the crossroads of elitist and egalitarian literature. Philologists call such creativity “middle literature”, which is designed to respond to current questions and challenges of our time and at the same time stimulate the reader to serious thinking. The genre and style features of the work are defined in the work. By all artistic parameters, the novel belongs to avant-garde mass literature, written in the style of existentialism. The elements of content organization of the work, such as theme, idea, genre, issues, are clarified in the novel; the peculiarities of the depiction of the plot canvas of the text through the artistic techniques of retrospection, inner speech, “revelation” were revealed. The article outlines the ideological and moral principles of the heroes who are trying to adapt in a foreign language environment, their desire for inner freedom, which leads to disharmony, dramatic emotional and psychological states. It has been studied that the depiction of the emotional feelings of the characters is carried out through the use of metaphors. It has been determined that I. Rozdobudko’s individual language creation is based on metaphor. This technique has an impact on the creation of both landscape images and character images. Metaphorization of nature takes place through the use, for example, of such symbolic images as the sky, fire, sun, rain. The metaphorization of character images contributes to a more accurate, expressive depiction of the behavioral model of the heroes. There are both metaphorical language turns, clichés that are well-known, actively used by speakers, and metaphorical neologisms can be found in the text of the novel. Metaphorized parameters of living and inanimate objects, metaphorized proper names are revealed in the novel. Metaphor as a tropeistic tool enriches the content of the novel, makes it impressive, understandable, and emotionally rich.*

Keywords: *Irene Rozdobudko, middle literature, novel in short stories, immigrants, metaphor.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Королюк Ганна Феодосіївна — викладачка вищої категорії, викладачка-методистка, Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського», м. Бар, Україна, annakoroluk63@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-4738-1290>

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Koroliuk H. F. — teacher of the highest category, teacher-methodist, Municipal Institution of Higher Education “Bar Humanitarian and Pedagogical College named after Mykhailo Hrushevsky”, Bar, Ukraine, annakoroluk63@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-4738-1290>

Стаття надійшла до редакції / Received 27.02.2024